

‘Je wordt moe van mijn muziek’

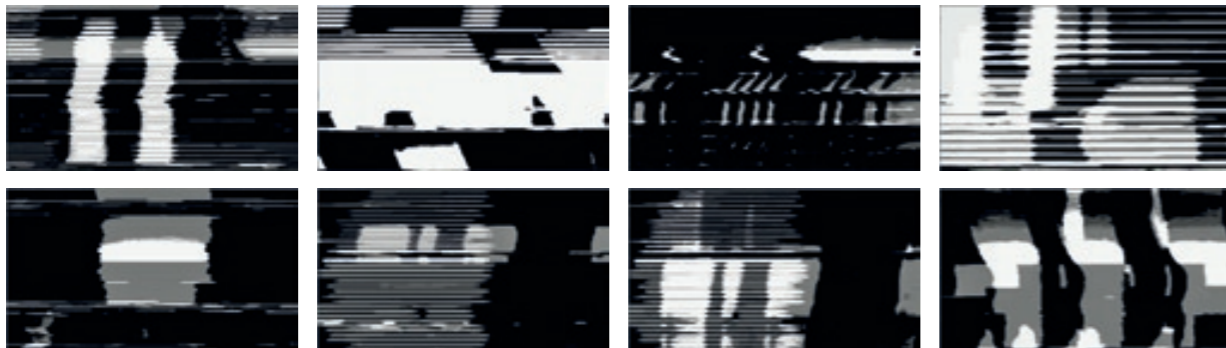
Muziek kan beelden tot leven wekken, er een verhaal bij vertellen waar er eigenlijk geen is. Dat leert gasthoofdredacteur Bert Dijkstra als hij muziktalent Jesse Koolhaas ontmoet.

Hij is hooggeschoold in de muziekwetenschappen, maar een instrument leerde **Jesse Koolhaas** (30) nooit spelen. De muziek die hij maakt, maakt hij helemaal alleen. Op zijn laptop. Monnikenwerk dat hem nogal eens slapeloze nachten bezorgt. Zijn sounddesigns klinken soms vlijmscherp, dan weer dromerig, en waar nodig – als MassiveMusic hem inhuurt bijvoorbeeld – puur commercieel. Koolhaas opent zijn laptop en laat horen waar hij trots op is. Hij heeft de fragmenten chronologisch gerangschikt en op commerciegehalte, waarbij het eerste stuk zijn meest vrije werk is.

Objects of Sound in Motion, met visuals van Rietveld-student Orpheu de Jong. Ten tijde van dit fragment (2005) studeerde Koolhaas sonologie aan het Koninklijk Conservatorium Den Haag, waar hij de titel Bachelor of Music behaalde. De compositie won de Rietveld Prijs.

Koolhaas: ‘Hier zit eigenlijk geen verhaal in, het is vooral videoruis, opgenomen van een kapotte vhs-speler. Ik heb geprobeerd om er met geluid een soort opbouw en vorm aan te geven. Het begint met beelden van een wolkenlucht die door de audio steeds dreigender wordt. Op het moment dat de audio vertraagt heb je het gevoel dat ook het beeld vertraagt, terwijl dat niet zo is. Dit is een voorbeeld van mijn fascinatie voor de hechte band die beeld en geluid kunnen hebben. Dat mis ik vaak.’

Dijkstra: ‘Boyd Rice en Frank Tovey deden zoiets met Easy Listening for the Hard of Hearing, in 1984. Ook dat was een experiment in beeld en geluid. De enige keer dat zij het opvoerden werd het beeld op de achtergrond geprojecteerd.’
Koolhaas: ‘Wij hebben dit ook één keer live opgevoerd.’
Dijkstra: ‘Pak je het dan net als Stockhausen aan: moet live alles precies kloppen met hoe je het bedacht hebt?’

Objects of Sound in Motion

Koolhaas: ‘Nee, daar ben ik niet zo mee bezig. Ik vind de spontaniteit van de jazz en fusion veel interessanter. Zoals bij Billy Cobham en John Coltrane.’

Dijkstra: ‘In de jaren tachtig luisterde ik veel naar elektronische muziek die in het verlengde van dit fragment ligt. Ik kon toen rustig naar twee plaatkanten van niets dan ruis luisteren. Het waren alleen klanken, het was geen muziek.’

Koolhaas: ‘Er is muziek die je op de achtergrond kunt aanzetten, maar op mijn muziek moet je je echt focussen. Je wordt er ook moe van.’

Arbeit am Ende (2006). Koolhaas studeerde in deze periode aan de KMT faculteit van de HKU in Hilversum, waar hij in 2007 een Master of Music behaalde. **Arbeit am Ende** is een inzending voor nieuwe muziek bij een bestaande film, geregisseerd door Carmen Losmann. We zien een werkplaats voor geestelijk gehandicapten die telefoons demonteren – niet zelden met bruut geweld – begeleid door zware industriële geluiden. De compositie won op het Soundtrack Cologne Festival 3.0 een ‘Special Recognition’ Award.

Koolhaas: ‘Ik werkte hier met sounddesigner Ronnie van der Veer, die de geluiden bedacht. Ik maakte daar ritmes van om de tegenstellingen in het beeld te verduidelijken en er een soort verhaal van te maken. Ik ben gefascineerd door de vraag: wat is muziek en wat is geluid?’

Dijkstra: ‘Je kunt dit op twee manieren ervaren. Ik vind dat beeld en geluid heel erg in elkaar overlopen, maar ik deed net mijn ogen dicht en merkte dat je er je eigen film bij kunt bedenken. Ook qua geluid zit er een verhaal in. Jouw werk is sowieso heel beeldend.’

Koolhaas: ‘Met reclame is dat soms ook zo. Als het beeld al vast staat en er zit een logisch ritme in, dan kun je daar makkelijker een logische soundtrack overheen zetten. Deze film is qua ritme heel mooi.’

Dijkstra: ‘Beluister je je muziek later wel eens zonder beeld?’

Koolhaas: ‘Nee. Altijd met. Daar heb ik het immers voor gecomponeerd.’

Drie filmpjes (**Liquid**, **Para** en **Grain**) gemaakt voor Sony PSP, met visuals van zijn neef Jeroen Koolhaas. Het duo mocht het complete Sony-filmarchief gebruiken, oftewel eenderde van alle speelfilms die ooit zijn gemaakt.

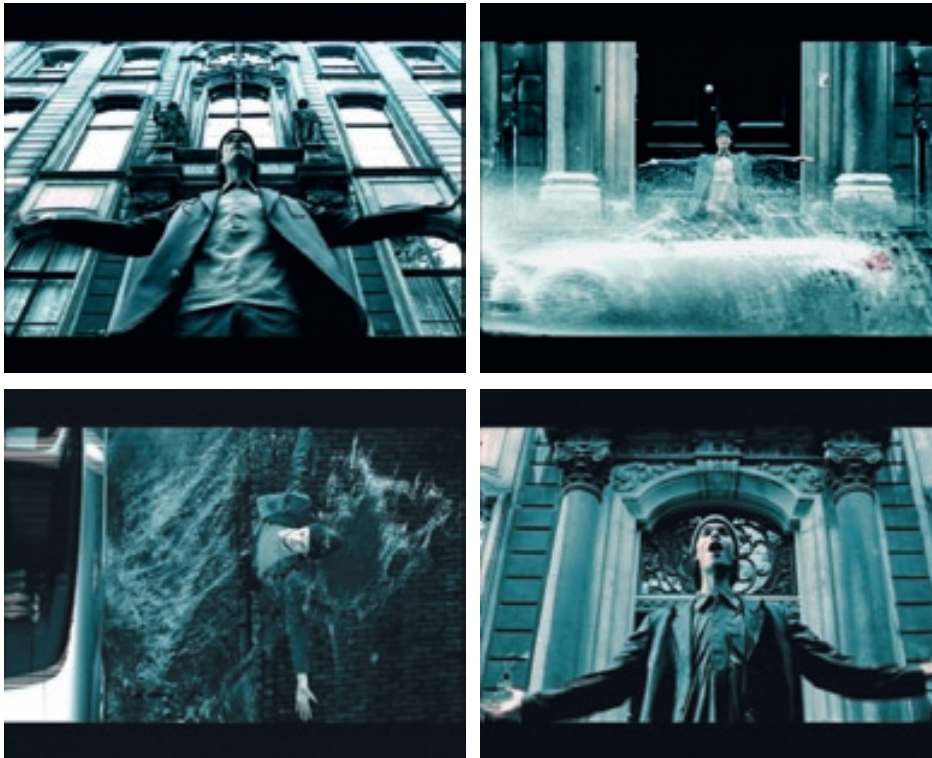
Koolhaas: ‘Ik maakte hier eerst de muziek en daar monteerde Jeroen de beelden op. Voor mij een beetje de omgekeerde wereld omdat het beeld er meestal eerst is. Een idee van mijn neef, die dingen graag edit op een ritme. Het is vrij tonale muziek. Een van mijn favoriete componisten van dit moment is Clint Mansell, die heel mooi het elektronische met het filmische combineert.’

Dijkstra: ‘Inderdaad. Hij zat vroeger in de Engelse band Pop Will Eat Itself en maakt tegenwoordig filmmuziek in de VS. Een bizarre carrièrewending. Ik heb een zwak voor mensen die van hun pad afwijken en opeens iets heel anders gaan doen. Volgens mij is Mansell daarmee vrij succesvol.’

Koolhaas: ‘Dat komt vooral door die Aronofsky-films: Pi, Requiem for a Dream en The Fountain. In die laatste zit mij te veel muziek. Het is ondergedompeld in Mansells soundtrack zodat het niet langer functioneel is. Zo wordt het eigenlijk één lange videoclip.’

Arbeit am Ende

Audi TT

Audi TT-commercial, winnaar van een wedstrijd georganiseerd door Interface Magazine en studio F.C. Walvisch. De opdracht was om nieuwe muziek te componeren bij een bestaande commercial. De jury prees onder meer het gebruik van stiltes.

Dijkstra: 'Doet mij een beetje denken aan de band UNKLE.'

Koolhaas: 'Ja, het nummer Rabbit in your Headlights.

Grappig want dat is precies waar ik aan dacht toen ik dit inleverde. Dat heb ik er ook bij gezegd.'

Dijkstra: 'Ik hoor "jou" wel overduidelijk terug in alles wat je tot nu toe hebt laten horen. Dat zit 'm vooral in de opbouw, iets waarin jij heel goed bent. Je zegt dat je geen instrumenten speelt, maar in een van de Sony PSP-filmpjes hoorde ik toch een behoorlijk virtuoze piano. Hoe doe je dat?'

Koolhaas: 'Stapelen. Net zo lang totdat het klopt. Dat doe ik helemaal op gehoor. Voor mijn eigen EP Salted Sessions heb ik met een drummer en een toetsenist samengewerkt. Daar had ik de losheid van de improvisatie nodig die ik zelf niet kan brengen. Ik luister vooral naar jazz. Waarschijnlijk omdat ik dat vrije mis in mijn eigen muziek, die meer geordend klinkt. Het liefst zou ik heel goed keyboardspelen, maar het is nu te laat om daar nog virtuoos in te worden.'

Nuon, Laad jezelf op. Een korte radiocommercial voor MassiveMusic met voice-over van Bridget Maasland.

Koolhaas: 'Nuon wilde een bos dat een liedje zong. Dus heb ik eerst allemaal dieren gesampled en ze op een polka van

Strauss gezet. Maar dat vonden ze te André Rieu. Ze wilden het wat Hollandser; de Cucaracha maar ook iets van de Ketchup Song.'

Dijkstra: 'Nou, allebei erg Hollands...'

Koolhaas: 'Ik dacht: whatever, ik doe wel wat met een samaritme. Het meeste werk was om alle vogelgeluidjes los te knippen en in de juiste tonen te zetten.'

Dijkstra: 'Dit is nu echt het werk van de vakman die een opdracht uitvoert. Hier hoor ik niets terug van je invloeden. Wat ik wel knap vind is dat je Bridget bij het beluisteren bijna door het bos ziet wandelen. Heel Disney-achtig.'

Koolhaas: 'Ik sta dan ook bij Massive in het bestand voor als men iets van muziek en sounddesign gecombineerd wil hebben.'

Dijkstra: 'Heb jij ooit dat je heel trots bent op je werk, en dat een opdrachtgever je dan dwingt om het helemaal te veranderen?'

Koolhaas: 'Ik ben daar niet te trots voor. Ik ben het er meestal niet mee eens, maar uiteindelijk komt er toch iets uit waar ik achter sta. Het blijft reclame, dus je moet soms concessies doen. In opdracht werken is in opdracht werken. Klaar.'

www.jessekoolhaas.com

Omdat beelden meer zeggen dan woorden, en beelden met geluid weer meer dan beelden alleen, staan alle hierboven besproken voorbeelden – evenals Koolhaas' eigen EP Salted Sessions – op de Creatie-site: www.creatie.nl/popjugend.